

«Схвалено»
Педагогічною радою

Протокол №__ від __.08.2022 р.

«Затверджено»
Керівник
Ірина_Ковалів

__ серпня 2022 р.

Навчальна програма з мистецтва (інтегрований курс) 5 клас

**укладена на основі модельної програми
«Мистецтво. 5–6 класи» (інтегрований курс)
для закладів загальної середньої освіти
(автори: Масол Л. М., Просіна О. В.),
якій надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки
України»
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)**

**для закладів загальної середньої освіти
(автори: Масол Л. М., Просіна О. В.) на 2022-2023 н.р.
Підручник "Мистецтво" для 5 класу закладів загальної середньої
освіти, автор Масол Л.В. (за МНП Масол Л. В.).**

Учительки мистецтва: __Кравчук Н.І.____

Кількість годин на рік: _____ годин

Пояснювальна записка

Особливості опанування мистецтва пов'язані з його унікальною освітньою місією – формування в людини ціннісних естетичних орієнтацій у процесі впливу на розум і почуття, свідомість і підсвідомість. Художні твори здатні пробуджувати креативний потенціал учнів для самореалізації та участі в соціокультурній творчості. Сучасні електронні мережі, долаючи культурні кордони, надають можливість отримувати художню інформацію в найрізноманітніших обсягах і форматах; але вона потребує адекватної інтерпретації, критичного ставлення, естетичного оцінювання, тобто вміння вирізняти в інформаційних потоках справжні цінності й орієнтуватися на них. З огляду на швидку цифровізацію освітньо-комунікативного середовища зростає роль візуальної інформації в розвитку людини. Візуальною образністю пронизані тексти різної природи, зокрема глобальні масиви медіатекстів, які можуть мати як естетичний, так і антиестетичний вплив на учнів. Тому вивчення мистецтва має спрямовуватися на розвиток не лише загальної і художньої культури особистості, а й на низку ключових і предметних компетентностей, зокрема медіа-компетентності як чинника подолання загроз і викликів віртуальної реальності, формування естетичного імунітету.

Програма «Інтегрований курс «Мистецтво» розроблена для адаптаційного циклу, 5 класу на основі Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 19 лютого 2021 р. № 235), з урахуванням Державного стандарту початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87), відповідно до положень Концепції Нової української школи (2016 р.) та модельної програми «Мистецтво» автори Масол Л. М., Просіна О. В.)

Навчальна програма «Мистецтво» для 5 класу – це комплексна програма для адаптаційного циклу навчання, яка забезпечує наступність між початковою і базовою освітою, гнучкий перехід учнів від молодшого шкільного віку до підліткового, сенситивного для формування цінностей і пошуку життєвих сенсів, розвитку емоційного інтелекту і критичного мислення.

Метою програми є цілісний різнобічний розвиток успішної особистості учня у процесі формування мистецької грамотності опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації в міжкультурному комунікаційному просторі; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в сфері мистецької діяльності та комунікації; розкриття творчого потенціалу, залучення до культурних мистецьких подій та процесів в Україні.

Досягнення поставленої мети досягається за умови дотримання таких **завдань загальної мистецької освіти:**

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;
- формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;
- розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Принципи, на яких ґрунтується програма та визначаються дидактичні пріоритети:

- дитиноцентризму та індивідуалізації, врахування вікових особливостей і природних здібностей учнів;
- систематичності, неперервності, наступності між початковою і базовою освітою, адаптаційним і основним циклами навчання;
- глобальної освіти – поєднання глобального (загальнолюдського), національного (державного) та локального (етнокраєзнавчого) аспектів змісту освіти;
- дидактичної інтеграції на основі взаємодії мистецтв і методів компаративістики, спрямованих на поліхудожній розвиток учнів;
- континуальності – єдності навчання і виховання особистості, художнього і технічного,

емоційного та раціонального, свідомого та інтуїтивного в процесі опанування мистецьких цінностей;

- варіативності змісту, засобів, методів і технологій навчання мистецтва;
- діалогічної суб'єкт-суб'єктної взаємодії, партнерства, емоційно-енергетичної насиченості навчання;
- пріоритету художньо-творчої самореалізації учнів, пошуку особистісних сенсів у навчанні мистецтва;
- стимулювання мистецької самоосвіти, єдність формальної, неформальної та інформальної освіти.

Програма побудована на підґрунті *компетентнісного, інтегративного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та культурологічного підходів*, які зумовлюють дидактично доцільне визначення змісту навчання мистецтва і широку палітру методичного інструментарію вчителя.

Компетентнісний підхід розглядаємо як з позиції цілей і результатів загальної мистецької освіти, які вимірюються у відповідних формах контролю та оцінювання учнів, так і з позиції організації процесу навчання: добору доцільного змісту і відповідних художньо-педагогічних технологій.

Інтегративний підхід виражається в акцентуванні взаємодії різних видів мистецтва в рамках освітньої галузі та пошуку міжгалузевих зв'язків, інтеграції навчання мистецтв із соціокультурним середовищем.

Особистісно зорієнтований підхід сприяє підвищенню мотивації до навчання, забезпечує розкриття творчого потенціалу і розвиток індивідуальних художніх здібностей учнів відповідно до інтересів і потреб.

Діяльнісний підхід спрямований на розвиток практичних умінь учнів у різних видах мистецтва, наскрізних навичок (soft skills) і здатності застосовувати їх у власній життєдіяльності.

Культурологічний підхід зумовлює розгляд мистецтва в широкому культурологічному контексті в єдності цінностей культури національної та зарубіжної, народної і професійної, елітарної і популярної, традиційної та інноваційної; у результаті такого підходу в учнів має сформуватися цілісний художній образ світу, готовність до діалогу культур і бажання збагачувати особистісний культурний потенціал за допомогою ресурсів світового мистецтва (за формулою «людина в культурі - культура в людині»).

Структура програми та загальна характеристика її складників

Програма містить результативні, змістові та процесуальні складники, які структуровано за трьома відповідними рубриками «Очікувані результати навчання», «Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу»,

В основній школі домінантність музичного та образотворчого компонентів змісту зберігається, однак активніше репрезентовані поширені в культурі сучасності кінематограф, художня фотографія, архітектура, дизайн.

Основна частина

5 клас

70 год

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
1. Пізнає різні види мистецтва, інтерпретує художні образи, виявляє ціннісне емоційне ставлення до мистецтва 1.1. Описує особливості мови різних видів мистецтва; пояснює засоби виразності художнього образу у творах різних видів мистецтва. Наводить приклади творів різних видів мистецтва. Розрізняє види і наводить приклади українського фольклору (музичного, танцювального); українського декоративно-прикладного мистецтва. Орієнтується у календарно-обрядових діях, особливостях народного мистецтва рідного краю 1.2. Уважно сприймає твори різних видів мистецтва. Передає враження від творів вербально/невербально, різними художніми засобами. Висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує в процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Наводить приклади синтезу мистецтв, зв'язків між видами мистецтва, мистецтва з життям.	Вступ. Палітра видів мистецтва. (2 год) Роль мистецтва у житті людини. Художній образ - основа сприймання і розуміння змісту твору мистецтва. Спільні поняття для різних видів мистецтва: ритм, гармонія, форма тощо. Модуль 1 (домінантний). Види і мова музичного мистецтва. (12 год) Народна і професійна музика. Особливості українського музичного фольклору. Календарно-обрядові й родинно-побутові пісні у дзеркалі традицій і сучасності. Вокальна та інструментальна музика. Співочі голоси. Види хорів. Симфонічна музика. Види оркестрів. Сучасні обробки народної і класичної музики.	Спів народних і сучасних авторських пісень з пластичним інтонуванням, з імпровізованими жестами й рухами. Інсценізації народних українських обрядів, насамперед поширених у культурному середовищі рідного краю з усвідомленням національної ідентичності через мистецтво. Гра на елементарних дитячих інструментах, зокрема на вироблених власноруч. Експериментування зі звуками різних властивостей. Імпровізація супроводу до пісні. Виконання ритмічних партитур. Музично-дидактичні ігри (ребуси з нотної грамоти, вікторини «Упізнай/заспівай мелодію»). Дослідження довкілля, сприйняття його об'єктів для художньо-образної інтерпретації (замальовки, фотографії тощо). Створення графічних і живописних композицій у різних техніках, зокрема з урахуванням національних традицій. Виконання скульптурних зображень, аплікацій, інсталяцій, дизайнерських робіт. Участь у колективних, групових та індивідуальних мистецьких проєктах (зокрема екологічних) з виявом умінь працювати в

2. Виявляє художньо-образне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва 2.1.Бере участь у виконавській творчості: співає, зокрема народні пісні та їх обробки (в хорі/ансамблі/соло), грає на елементарних музичних інструментах. Виконує зображення і розробляє ескізи, зокрема з етнічними мотивами, застосовує різні художні техніки, матеріали, формати, прийоми. Виявляє елементарні навички в царині фотомистецтва. Відтворює характерні особливості сценічного персонажа в мовленні, міміці, пластиці тіла. 2.2.Імпровізує (вокальні інтонації, ритмічний супровід до пісні, танцювальні рухи тощо). Поєднує засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду. Створює зображення (графічні, живописні, об'ємні) в процесі експериментування з кольорами, лініями, формами. 2.3.Спостерігає за довкіллям, фіксує власні спостереження (фото, замальовки тощо). Використовує художню літературу в мистецькій творчості. Створює пластичні рухи під музику. Пропонує власні ідеї, реалізує їх з допомогою вчителя чи інших осіб, зокрема з урахуванням національних традицій. Використовує знання і вміння з інших освітніх галузей. 3. Пізнає себе через взаємодію з мистецтвом, регулює власний емоційний стан 3.1.Характеризує власну творчість за визначеними критеріями. Визначає сильні й слабкі сторони своєї роботи в чітких формулюваннях. 3.2.Презентує результати власної творчості публічно, пояснює свій задум. Визнає можливість різного втілення творчого задуму. 3.3.Долучається до мистецьких заходів; дослідницьких проєктів. Виконує різні ролі в спільному творчому процесі, висловлює свою думку в обговореннях творів мистецтва, використовує власний досвід і різні види інформації під час спільної творчості. Бере участь в інсценізаціях календарно-обрядових дійств, народних ігор з використанням пісенного матеріалу, танцювальних рухів, елементів костюмів, атрибутів, гриму. 3.4.Розпізнає емоції й почуття від сприймання мистецьких творів і описує власні мистецькі вподобання. Пояснює вплив творів на зміну емоційного стану. Розуміє, який вид художньотворчої діяльності покращує емоційний стан. Визначає улюблені види мистецької діяльності, пояснює, від чого отримує задоволення у творчості. 4. Використовує інформаційне середовище у власній творчості та художній	Модуль 2. Види і мова сценічних мистецтв. (12 год) Зв'язок мистецтва з літературою. Види і мова театру: драматичного, музичного, лялькового. Сценографія. Специфіка мови циркового мистецтва. Мова хореографії. Види танців Перформанс. Модуль 3 (домінантний). Види і мова візуальних / образотворчих мистецтв. (12 год) Основи композиції - побудови художнього твору, що забезпечують його цілісність. Засоби художньої виразності графіки (точка, лінія, пляма, штрих). Види й техніки графіки. Силует. Світлотінь. Засоби художньої виразності живопису (колір, відтінки кольору, колорит, теплі і холодні кольори, контраст і нюанс). Види й техніки живопису (станковий, монументальний - фреска, мозаїка, вітраж). Види мистецтва скульптури (кругла, рельєф); мова скульптури (об'єм, форма, фактура), матеріали скульптора. Модуль 4. Види і мова візуальних / пластичних мистецтв. (16 год) Види декоративно-ужиткового мистецтва (розпис, вишивка, витинання, гончарство, різьблення тощо). Особливості українського народного мистецтва. Види і мова архітектури. Мова художньої фотографії. Види дизайну. Сучасні артпрактики (інсталяція, стріт-арт, реді-мейд). Модуль 5. Види і мова візуальних / екранних	команді, ініціативності креативного мислення. Застосовування цифрових технологій у презентаціях. Сприймання, аналіз, інтерпретація і порівняння творів різних видів мистецтва - музичного, сценічних, візуальних з дотриманням відповідної термінології та норм грамотного українського мовлення. Участь у дискусіях з тем мистецтва, висловлювання власних емоційних вражень, ціннісних ставлень та критичних суджень щодо художніх творів. Добір видів художньої діяльності для емоційного задоволення, зняття втоми. Пошук і використання художніх матеріалів різної природи (текстових, ілюстративних, аудіо-відео, фото- тощо) з усвідомленням норм авторського права. Використання медіа для художньо-творчого самовираження, здійснення віртуальних екскурсій.
--	--	--

комунікації 4.1.Обирає різні способи творення для художнього самовираження (ілюстрації, фото тощо). Шукає й добирає з допомогою вчителя чи інших осіб аудіо-, відео-, ілюстративні й текстові матеріали з різних джерел, упорядковує їх. 4.2.Визначає з допомогою вчителя чи інших осіб достовірність джерела інформації про мистецтво. 4.3.Розуміє значення правильного оформлення цитат із покликанням на автора.	мистецтв. (16 год) Види кінематографу: художнє, анімаційне, документальне. Мова ігрового кіно. Види мультфільмів (мальовані, лялькові, пластилінові, комп'ютерні). Художник у кіно. Мистецтво і медіа. Телебачення та його художні особливості.	
--	--	--

Предметні компетентності

1. Вільне володіння державною мовою.

Уміння: грамотно висловлювати українською мовою в усній чи письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; шукати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення національної ідентичності через українське і світове мистецтво; цінування української мови як основи національного мистецтва (літератури, театру, кіно тощо); готовність активно користуватися українською мовою під час спілкування на теми мистецтва.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою.

Уміння: грамотно висловлювати в усній і письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування із застосуванням відповідної лексики; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; добирати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення своєї етнічної самобутності та української національної ідентичності; сприйняття культурного різноманіття світу через мистецтво.

Здатність спілкуватися іноземними мовами.

Уміння: використовувати іншомовні джерела інформації про мистецтво та іншомовну мистецьку термінологію.

Ставлення: шанування культурного різноманіття, усвідомлення широких можливостей у творчій діяльності зі знанням іноземних мов; усвідомлення необхідності популяризації іноземними мовами культурних надбань України.

3. Математична компетентність.

Уміння: застосовувати математичні поняття і категорії як інструменти під час створення художніх робіт; використовувати математичні знання для пояснення художньої виразності творів, логіки, структури художньої форми; аналізувати твори мистецтва та створювати власні художні твори за правилами художньої композиції; здійснювати у разі потреби розрахунки для встановлення пропорцій, відношень між величинами, створення об'ємно-просторових композицій, запису ритму, створення сценічних композицій тощо; створювати сценічні композиції, різноманітні художні продукти із використанням медіаресурсів; актуалізувати за допомогою мистецтва математичні поняття і категорії; вибудовувати логіку презентації власних проєктів.

Ставлення: усвідомлення взаємозв'язків математики і мистецтва як універсальних мов на прикладах творів різних видів мистецтва; усвідомлення взаємозумовленості художньо-образного та математичного мислення у становленні особистості; розуміння впливу художнього пізнання на розвиток математичних здібностей і вмінь.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій.

Уміння: спостерігати і відтворювати довкілля в художніх образах засобами різних видів мистецтва; аналізувати роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві; використовувати технічні засоби для втілення художніх ідей з урахуванням постійного розвитку інформаційнокомунікаційних технологій; застосовувати знання з природничих наук та використовувати природні ресурси для творчості; застосовувати мистецькі знання і вміння для естетизації навколишнього середовища, розширювати діапазон емоційних переживань через сприйняття довкілля.

Ставлення: сприйняття довкілля і знання з природничих наук як об'єктів для художньо-образної інтерпретації; розуміння естетичних якостей технічних винаходів, усвідомлення взаємовпливу знань природничих наук, техніки, технологій і мистецтва (на прикладі дизайну, ландшафтної архітектури, звукозаписів, сценічних ефектів тощо), художнє осмислення людського досвіду.

5. Інноваційність.

Уміння: виявляти креативність у різних сферах життєтворчості, критично оцінювати та інтерпретувати явища культури з урахуванням взаємодії традицій та інновацій; пропонувати

неординарні способи виконання творчих завдань, розвивати критичне мислення щодо власної художньо-творчої діяльності; генерувати і впроваджувати нові мистецькі ідеї у різних сферах життєдіяльності.

Ставлення: відкритість до інновацій і передбачення їхнього позитивного результату, ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, творенні нових культурних продуктів; прагнення творчої самореалізації, вираження креативності; відповідальність за особистий і спільний результат у мистецьких проєктах; виявлення прагнення до сталості результату, мультиплікаційності результату; демонстрування впевненості в собі, визначення перспективи діяльності.

6. Екологічна компетентність.

Уміння: використовувати взаємодію “людина — природа” для вираження мистецькими засобами власних емоцій, почуттів, переживань; запобігати негативним впливам інформації на власний емоційний стан; поширювати засобами мистецтва ідеї свідомого споживання.

Ставлення: усвідомлення необхідності гармонійної взаємодії людини і довкілля; сприйняття довкілля як об’єкта для художньо-образної інтерпретації, виявлення емоційно-ціннісного ставлення до життєвого простору, сприйняття природи як естетичного об’єкта.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність.

Уміння: застосовувати цифрові технології для створення, презентації і популяризації художніх образів, мистецьких ідей; визначати художню цінність цифрового контенту; добирати та опрацьовувати художню інформацію у пошуково-дослідницькій і соціокультурній діяльності для пізнання і творення мистецтва; переводити художню інформацію з цифрового формату в нецифровий і навпаки; використовувати інформаційні технології для здобуття мистецької інформації та формування власного мистецького простору; вирізняти маніпулятивну квазімистецьку інформацію, запобігати негативним інформаційно-технологічним впливам на власний культурний розвиток; оцінювати художню якість створеного цифрового продукту.

Ставлення: усвідомлення естетичного потенціалу цифрових технологій для художньо-творчого самовираження, обробки, поширення мистецьких творів і здійснення віртуальних мистецьких подорожей; розуміння ролі мистецьких засобів у впливі медіатекстів на свідомість людини.

8. Навчання впродовж життя.

Уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; розвивати емоційний інтелект; вибудовувати перспективу художнього самовдосконалення, планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва, самовираження через мистецтво; критично оцінювати та аналізувати результати власної творчої діяльності, раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб; здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію.

Ставлення: усвідомлення власних потреб і досягнень у художньому самовираженні; побудова позитивних векторів власної життєвої стратегії; поглиблення власної мотивації творити, інтелектуально розвиватися, зокрема у процесі художнього пізнання; розуміння місії мистецтва у власному житті та впливу мистецької діяльності на успішну самореалізацію, психологічну стабільність; виявлення готовності до пошуку нових способів художнього пізнання; отримання задоволення від спілкування за допомогою мистецтва в різних культурних середовищах.

9. Громадянські та соціальні компетентності.

Громадянські компетентності. Уміння: виробляти активну позицію у творенні естетичного середовища; ефективно взаємодіяти для реалізації громадських мистецьких проєктів; критично аналізувати та оцінювати мистецькі явища як засіб впливу на формування громадянського суспільства; брати участь у культурному житті України, бути причетним до соціокультурних, суспільних та історичних процесів.

Ставлення: шанування національної ідентичності через пізнання українського мистецтва у світовому контексті; усвідомлення причетності до соціокультурних, суспільних та історичних процесів; розуміння значення загальнолюдських цінностей; дбайливе ставлення до народних мистецьких традицій рідного краю та виявлення поваги до надбань інших культур; виявлення активної громадянської позиції у збереженні культурного різноманіття, в утвердженні рівності як основи демократії та визнання особливостей різних культур; шанування досягнень українців у мистецькій і науководослідницькій діяльності.

Соціальні компетентності. Уміння: визначати роль мистецтва в соціокультурному просторі; оцінювати соціально-економічні результати культурної діяльності; виявляти партнерські якості, солідарність, зацікавлення в спільному розв'язанні соціальних проблем засобами мистецтва; підтримувати громадські проекти в культурній сфері.

Ставлення: розуміння важливості мистецтва для соціального розвитку, виявлення поваги до прав і свобод людини як загальнолюдських цінностей, зокрема до свободи слова і думки, втілених у мистецтві; готовність брати участь у волонтерському русі, зокрема в мистецько-просвітницькій діяльності.

10. Культурна компетентність.

Уміння: орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їхній внесок у сталий розвиток суспільства; аналізувати способи вираження і передачі ідей у різних культурах за допомогою мистецтва; розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприйняття мистецтва і художньо-творчої діяльності; інтерпретувати, давати естетичну оцінку явищам і об'єктам навколишнього середовища; створювати художні образи засобами різних видів мистецтва; продукувати ідеї та реалізувати їх; відповідально ставитися до інтелектуальної і культурної власності; визначати різні способи художньої комунікації між суб'єктами мистецького діалогу; розуміти значення комунікації в креативних індустріях.

Ставлення: усвідомлення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу; виявлення пошани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, поваги і толерантного ставлення до культурного різноманіття регіонів світу; усвідомлення власної ідентичності у світовій культурній спадщині; потреба пропагування національної культури через власну мистецьку діяльність; розуміння необхідності збереження художнього надбання людства; розуміння важливості естетичних чинників у повсякденному житті.

11. Підприємливість та фінансова грамотність.

Уміння: визначати цілі, планувати і досягати їх; виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема через утілення в практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); використовувати в пошуковій діяльності різні джерела інформації; працювати в команді для виконання художньо-творчих завдань з урахуванням основ культурного менеджменту; знаходити мистецькі форми самовираження в креативних індустріях (економічній діяльності); пояснювати на прикладах реалізації мистецьких проєктів, фестивалів, виставок значення інвестицій у культуру; оцінювати практичне втілення мистецьких проєктів; реалізовувати мистецькі проєкти; презентувати власні надбання.

Ставлення: виявлення активності в процесі пізнання мистецтва; усвідомлення важливості творчої діяльності для самореалізації особистості; прагнення участі в мистецьких заходах і подіях; засудження плагіату; виявлення здатності мислити творчо; сприйняття мистецького твору як форми самовираження людини; демонстрування готовності до партнерства у творчому процесі, самостійності та мобільності у творенні ідей та прийнятті рішень; генерування нових ідей та ініціатив, втілення їх у життя для забезпечення власного добробуту і розвитку суспільства.

Оцінювання

Оцінювання навчально-пізнавальної діяльності учнів на початковому адаптаційному етапі (перші 1-2 місяці чи перший семестр (за рішенням педагогічної ради), за рекомендацією МОН здійснюється на підставі формувального (або рівневого) оцінювання.

Характеристика навчальної діяльності (за результатами спостереження за навчальною діяльністю)	Стан сформованості (сформовано/формується, за шкалою від 1 до 100 %)
виявляє інтерес до навчання	
здійснює навчальний пошук (самостійно або за допомогою вчителя)	
виявляє розуміння прочитаного	
висловлює власну думку, створює усні й письмові повідомлення	
критично та системно мислить, використовує інформацію з кількох джерел	
презентує результати діяльності	
логічно обґрунтовує власну позицію	
діє творчо	
виявляє ініціативу в процесі навчання, ставить уточнюючі запитання	
конструктивно керує емоціями, позитивно ставиться до себе	
оцінює ризики	
самостійно приймає рішення	
розв'язує проблеми	
співпрацює з іншими, поводить безпечно у спілкуванні в колективі	
поводиться етично	

У подальшому здійснюється перехід від формувального (рівневого) до бального оцінювання.

Переведення формувальної оцінки у бальну

Формувальна (рівнева) оцінка	Критерії оцінювання	Бальна оцінка
1-25 % (початковий рівень)	Учень самостійно або за допомогою вчителя планує і здійснює навчальний пошук, опрацьовує тестову та/або графічну інформацію, виявляє розуміння прочитаного, виконує навчальну дію на рівні копіювання зразка, розпізнає неточності чи помилки у результатах власної навчальної діяльності.	1-3 бали
26-50 % (середній рівень)	Учень самостійно або за допомогою вчителя планує і здійснює навчальний пошук, ставить запитання до змісту навчального матеріалу, опрацьовує тестову та/або графічну інформацію без істотних неточностей, створює короткі усні і письмові повідомлення, презентує результати своєї навчальної діяльності, виконує навчальну дію на рівні копіювання зразка, може порівняти окремі об'єкти вивчення, розпізнає й виправляє окремі помилки та робить часткові уточнення в результатах навчальної діяльності.	4-6 балів
51-75% (достатній рівень)	Учень самостійно або за опосередкованим керівництвом учителя планує і здійснює навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом, ставить уточнюючі запитання, використовує інформацію з кількох джерел, опрацьовує й логічно інтерпретує тестову та/або графічну інформацію, створює деталізовані усні й письмові повідомлення, висловлює власну думку й наводить приклади на її підтвердження, презентує результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ, розпізнає й виправляє окремі помилки та робить часткові уточнення в результатах навчальної діяльності, визначає окремі труднощі, що виникають у процесі навчально-пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання, формулює проблемні питання, пропонує можливі способи виконання завдання або розв'язання проблеми, складає план для виконання або успішно виконує окремі етапи такого розв'язання проблеми, може аналізувати та порівнювати окремі об'єкти вивчення.	7-9 балів
76-100% (високий рівень)	Учень самостійно або за опосередкованим керівництвом учителя планує й успішно здійснює навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом, ставить питання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків, опрацьовує й логічно інтерпретує тестову та/або графічну інформацію, опрацьовує, аналізує і порівнює інформацію з різних джерел, критично оцінює надійність джерела й достовірність інформації, створює деталізовані усні й письмові повідомлення, висловлює логічно обгрунтовану власну думку і приклади на її підтвердження, творчо презентує результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ, аналізує результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляє помилки і робить уточнення, визначає труднощі, що виникають у процесі навчально-пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання, застосовує знання, що охоплюються навчальним матеріалом для виконання практичних завдань, формулює проблемні питання, висуває гіпотези, успішно виконує завдання або розв'язує проблему відповідно до інструкцій, обгрунтовує обраний спосіб розв'язання, може класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення.	10-12 балів

Очікувані результати на кінець 5 класу

Програмою передбачено вивчення предмета в адаптаційному циклі базової середньої освіти.

У 5 класі, коли здійснюється поступовий перехід від початкової до базової освіти, універсальною суперпозицією інтеграції змісту є поняття «*види і мова мистецтв*». Цей зміст розкривається на матеріалі музики, хореографії, графіки, живопису, скульптури, архітектури, театру, цирку, кіно, дизайну, також через їхню взаємодію.

Мистецька грамотність: художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі й напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття.

Мистецька діяльність: художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення, просторове проектування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проект; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо).

Мистецька комунікація: вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне та раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи і засоби художньої комунікації; нові виміри існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво.

Очікувані результати навчання зорієнтовані на формування відповідних компетентностей і наскрізних умінь учнів відповідно до Державного стандарту в логічному поєднанні знаннєвого, смислового й діяльнісного компонентів.

Шляхи реалізації

Необхідною умовою реалізації навчальної програми є дотримання інтегративного підходу в навчанні, який може розглядатися у декількох значеннях: — (у вузькому) через узгодження програмового змісту в межах галузі між різними навчальними предметами (за умови автономного викладання «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво»); — (у широкому) через узгодження предметів мистецької освітньої галузі зі змістом інших освітніх галузей (наприклад, сприймання музичного твору, мультфільму тощо на заняттях з вивчення мови), за умови дидактичної доцільності та коректності використання того чи іншого матеріалу.

Побудова навчальної програми інтегрованого курсу «Мистецтво» передбачає навчання за навчальним предметом двічі на тиждень (2 години на тиждень), причому одна з них присвячується вивченню музичного мистецтва в інтеграції з іншими видами мистецтва, а друга — образотворчого мистецтва в інтеграції з іншими видами мистецтва.

Освітній процес спрямовано на набуття комплексу ключових й предметних компетентностей у сфері музичного та образотворчого мистецтва. Результатом мистецької освіти школярів повинен стати комплекс сформованих ключових і предметних компетентностей, які проявляються через мистецьку грамотність, у мистецькій діяльності здобувачів освіти та здійсненні мистецької комунікації. Застосовуючи інтеграцію через узгодження програмового змісту в межах галузі при автономному викладанні між різними навчальними предметами «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», в процесі викладання інтегрованого курсу слід урахувувати єдність таких видів мистецтва: музичного мистецтва та образотворчого мистецтва. Обидва види мистецтва мають спільні та відмінні риси, на уроках учитель їх репрезентує у своїй неповторності (виокремлюючи розбіжності між ними й характерними рисами, які притаманні тільки цьому виду мистецтва) та в єдності (через знаходження спільних рис та характеристик).

Концептуальні засади інтегративного навчання мистецтва базуються на єдності всіх складових: цілей, організації навчання, що базується на єдності мистецької грамотності, мистецької діяльності та

мистецької комунікації.

Перший адаптаційний цикл базової середньої освіти навчання мистецтва у 5 класі базується на інтегрованому, діяльнісному, особистісно орієнтованому, компетентнісному, диференційованому, індивідуальному підходах, які дозволяють у єдності та протиставленні набути мистецького досвіду й опанувати основні види мистецтва: музичне, візуальне (образотворче), хореографічне, театральне, екранні, при домінантному вивченні музичного та візуального мистецтва. Інтегрований підхід у вивченні мистецтва ґрунтується на єдності різних видів мистецтва.

Провідними видами діяльності відповідно до змістових ліній програми є мистецька грамотність, мистецька діяльність та мистецька комунікація, у процесі яких відбувається формування і розвиток предметних мистецьких компетентностей — музичних, образотворчих тощо.

Використані джерела:

1. Держаний стандарт базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898).
2. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О. В.)
3. Державний стандарт початкової загальної освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87).
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р.)
5. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898).
6. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235).
7. Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм (лист Міністерства освіти і науки України від 24.03.2021 № 4.5/637-21)